

Sygn. akt III USK 158/22

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania K. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Szczecinie

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 26 kwietnia 2023 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 13 stycznia 2022 r., sygn. akt III AUa 551/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 stycznia 2022 r., Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie oddalił apelację wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z 14 października 2021 r., który oddalił odwołanie od decyzji ZUS z 29 grudnia 2020 r., odmawiającej K. B. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Sąd pierwszej instancji dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu specjalizacji medycznych związanych ze zgłaszanymi przez ubezpieczonego dolegliwościami, tj. neurologii, balneoklimatologii i medycyny fizykalnej, ortopedii, kardiologii i interny, którzy przy uwzględnieniu całokształtu zgromadzonej w sprawie dokumentacji medycznej, w tym orzeczenia lekarza orzecznika i komisji lekarskiej ZUS a przede wszystkim po osobistym badaniu ubezpieczonego, jednoznacznie i zgodnie ocenili, że stwierdzone zmiany chorobowe nie czyniły go niezdolnym do

pracy w wyuczonym i wykonywanych zawodach. Co więcej, powołana wskutek zastrzeżeń ubezpieczonego (o tożsamej treści, co te podniesione w apelacji) biegła z zakresu medycyny pracy, podtrzymała stanowisko pozostałych biegłych zaznaczając, że ustalony umiarkowany stopień niepełnosprawności nie czyni ubezpieczonego długotrwale niezdolnym do pracy.

Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji w zakresie stanu zdrowia ubezpieczonego, jako przesłanki prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Sąd Apelacyjny nie miał też żadnych wątpliwości, że prawidłowo oceniono nie tylko zebrane dowody ale też potrzeby w zakresie ewentualnego uzupełnienia materiału dowodowego, które niewątpliwie w niniejszej sprawie nie wystąpiły.

Wyrok Sądu Apelacyjnego został zaskarżony skargą kasacyjną wniesioną przez ubezpieczonego. Skarżący wskazywał, że „stosownie do art. 398³ § 1 k.p.c. skargę kasacyjną opieram na naruszeniu przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik postępowania, tj.: art. 227 k.p.c. w zw. z art. 205¹² § 2 k.p.c., 286 k.p.c. oraz w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. poprzez zaniechanie przeprowadzenia przez Sąd Apelacyjny dowodu z opinii uzupełniających biegłych sądowych: Dr n. med. B.M., Dr n. med. H. M., Dr n. med. G. K. oraz Dr n. med. R. D., mimo, że potrzeba przeprowadzenia takiego dowodu istniała z uwagi na bezzasadne oddalenie tego wniosku dowodowego przez Sąd pierwszej instancji, a istniały nie wyjaśnione istotne okoliczności sprawy, co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia złożonej przez ubezpieczonego apelacji mimo pobieżnego rozpoznania istoty sporu”.

Ponadto, powołując się na art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wniesiono o „przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (...) Skarżący zarzuca Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie naruszenie przy rozpoznaniu apelacji powoda przepisów postępowania poprzez zaniechanie przeprowadzenia istotnych dla niniejszej sprawy dowodów z uzupełniających opinii biegłych sądowych: Dr n. med. B. M., Dr n. med. H. M., Dr n. med. G. K. oraz Dr n. med. R. D., mimo, że potrzeba przeprowadzenia takiego dowodu istniała z uwagi na bezzasadne oddalenie tego wniosku dowodowego przez Sąd pierwszej instancji, a istniały nie wyjaśnione

istotne okoliczności sprawy, co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia złożonej przez ubezpieczonego apelacji mimo pobieżnego rozpoznania istoty sporu.

Sąd Apelacyjny bagatelizuje konieczność przeprowadzenia dowodu z uzupełniających opinii biegłych, uznając podobnie jak Sąd pierwszej instancji, iż dowód ten jest zbędny dla niniejszego postępowania. Stanowi to oczywisty przejaw wybiórczego działania ze strony Sądu, albowiem jasno wynika z okoliczności sprawy, że bez wiadomości specjalnych i pomocy biegłego nie można wydać obiektywnego rozstrzygnięcia w sprawie. Takie działania i zaniechania Sądu Apelacyjnego spowodowały, iż wydany w wyniku złożonej przez ubezpieczonego apelacji wyrok jest rażąco niesprawiedliwy, a co więcej stanowi on powielenie w większości błędów, które legły u podstaw wyrokowania przed Sądem pierwszej instancji. Zaskarżone orzeczenie stanowi jaskrawy przykład orzeczenia, które stoi w sprzeczności z konstytucyjnym prawem do sprawiedliwego procesu. Interwencja Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie jest niezbędna, albowiem w przeciwnym razie w obrocie prawnym pozostanie wyrok wydany z rażącym pokrzywdzeniem strony powodowej”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji i jest możliwa do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa. Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje do przedstawienia wywodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości,

widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Skarga jest w istocie polemiką z ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez Sądy powszechne. Dla prowadzonej na tym etapie oceny wniosku skargi kasacyjnej istotne jest, że skarżący nie konstruuje zarzutu naruszenia art. 378 k.p.c., a to jest właściwy przepis pozwalający Sądowi Najwyższemu na kontrolę postępowania przed sądem drugiej instancji. Przepis art. 378 § 1 k.p.c. jest tym przepisem, który wyznacza granice rozpoznania sprawy przez sąd w postępowaniu apelacyjnym. Skoro sąd drugiej instancji rozpoznaje w postępowaniu apelacyjnym sprawę, a nie apelację (ta cecha odróżnia postępowanie apelacyjne od postępowania kasacyjnego), to jego obowiązkiem jest po pierwsze, rozpoznanie sprawy w granicach apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.), po drugie, wydanie orzeczenia na podstawie materiału procesowego zgromadzonego w całym dotychczasowym postępowaniu i po trzecie, danie temu wyrazu w treści uzasadnienia wyroku. Na pierwszym miejscu jest zawsze odniesienie się do zarzutów apelacji, skoro sąd drugiej instancji sprawuje funkcje nie tylko rozpoznawcze, lecz także kontrolne. Dopiero łączne spełnienie tych warunków pozwala na stwierdzenie, że postępowanie apelacyjne w sprawie toczyło się prawidłowo. Przedmiotowa skarga kasacyjna nie daje podstaw do dokonania oceny takiego postępowania, gdyż brak jest ku temu odpowiednich zarzutów.

Ponadto należy zaznaczyć, że skarga nie jest oczywiście uzasadniona z tej przyczyny, że Sąd drugiej instancji nie przeprowadził dowodu z uzupełniającą opinią biegłych. Do naruszenia zarzucanego w skardze kasacyjnej art. 382 k.p.c.

dochodzi wówczas, gdy sąd drugiej instancji bezpodstawnie nie uzupełnił postępowania dowodowego lub pominął część zebranego materiału, jeżeli uchybienia te mogły mieć wpływ na wynik sprawy, albo kiedy mimo przeprowadzenia postępowania dowodowego orzekł wyłącznie na podstawie materiału zgromadzonego przez sąd pierwszej instancji lub oparł swoje rozstrzygnięcie na własnym materiale, pomijając wyniki postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1998 r., II CKN 815/97, Wokanda 1999 nr 1, s. 6 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 marca 1999 r., II UKN 520/98, OSNAPiUS 2000 nr 9, poz. 372; z dnia 8 grudnia 1999 r., II CKN 587/98, LEX nr 479343; z dnia 6 lipca 2000 r., V CKN 256/00, LEX nr 52657; z dnia 13 września 2001 r., I CKN 237/99, LEX nr 52348; z dnia 22 lipca 2004 r., II CK 477/03, LEX nr 269787; z dnia 10 stycznia 2008 r., IV CSK 339/07, LEX nr 492178; z dnia 24 kwietnia 2008 r., IV CSK 39/08, LEX nr 424361 i z dnia 24 czerwca 2008 r., II PK 323/07, LEX nr 491386).

Wniosek skargi kasacyjnej nie daje podstaw do przyjęcia, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia art. 382 k.p.c. przez Sąd drugiej instancji, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, gdyż brak jest powołania przepisów prawa materialnego, które dotyczą renty z tytułu niezdolności do pracy. Z tego powodu, nie sposób też dokonać oceny, czy zarzuty procesowe mają wpływ na wynik sprawy. O wyniku sprawy decyduje prawo materialne. Skoro punktem odniesienia dla zarzutów procesowej podstawy kasacyjnej jest wynik sprawy, czyli naruszenie prawa materialnego – art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. – to miara ta jest tym bardziej aktualna w odniesieniu do zarzutów procesowych szczególnej podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., wszak znaczenie ma dopiero aż oczywista zasadność skargi kasacyjnej. Należy zaznaczyć, że nie każda niezdolność do pracy jest przesłanką uzyskania prawa do renty. Istotne znaczenie ma bowiem w jakim stopniu ubezpieczony utracił zdolność do pracy. Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach). Oznacza to, że utrata zdolności do pracy w mniejszym stopniu niż znaczny nie jest wystarczającą przesłanką do renty z tytułu niezdolności do pracy. Innymi słowy w

ocenie stopnia niezdolności do pracy znaczenie ma prawne a nie potoczne rozumienie niezdolności do pracy.

W sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy decyduje ostatecznie sąd, gdyż niezdolność do pracy jako przesłanka renty ma tu znaczenie prawne (art. 12 i 13 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

W sprawie orzeczono w oparciu o opinie biegłych i nie stwierdzono niezdolności do pracy. Na ich podstawie ustalenie Sądu drugiej instancji oparte jest na wiadomościach specjalnych (por. wyrok SN z 3 września 2009 r., III UK 30/09). W świetle art. 286 k.p.c., sąd powinien dopuścić dowód z dodatkowej opinii tych samych lub innych biegłych, gdy zebrany materiał dowodowy jest niewystarczający do rozstrzygnięcia sprawy albo gdy opinia biegłego ma istotne braki, sprzeczności, względnie nie wyjaśnia istotnych okoliczności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 r., I UK 345/14, LEX nr 1771399). Nie można przyjąć, iż sąd zobowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym przypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, LEX nr 7404; z dnia 18 lutego 1974 r., II CR 5/74, LEX nr 7407; z dnia 15 listopada 2001 r., II UKN 604/00, PPIPS 2003 nr 9, poz. 67). Potrzeba powołania innego biegłego powinna zatem wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1974 r., I CR 562/74, LEX nr 7607). Przy czym potrzebą taką nie może być przeświadczenie strony, że dalsze opinie pozwolą na udowodnienie korzystnej dla strony tezy (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNAPIUS 2003 nr 7, poz. 182; z dnia 29 listopada 2016 r., II PK 242/15, LEX nr 2202494).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[SOP]

[f.n]